

Charakterystyka programu

„Rozumiem świat”

Program „Rozumiem świat” przeznaczony jest do użytku szkolnego w klasach I-IV szkoły ponadgimnazjalnej.

Uwzględnia potrzeby edukacyjne i wychowawcze młodzieży Zespołu Szkół Rolniczych im. Wł. Grabskiego w Sędziejowicach.

Jest spójny z „Pięcioletnim programem wychowawczym Zespołu Szkół Rolniczych. im. Władysława Grabskiego sporządzonym na lata 2007/08, 2008/09, 2009/10, 2010/2011, 2011/2012” i „Szkolnym programem profilaktycznym”.

Wybór treści programowych oparty jest również na wieloletniej obserwacji młodzieży Zespołu Szkół Rolniczych. im. Władysława Grabskiego w Sędziejowicach oraz analizie sytuacji rodzinnej i socjalnej uczniów klasy, której wychowawstwo mi powierzono.

Program „Rozumiem Świat” ma służyć wszechstronnemu rozwojowi osobowemu młodzieży w wymiarze psychicznym, społecznym, moralnym, intelektualnym i estetycznym. Koreluje z wiedzą z zakresu biologii, historii, wiedzy o społeczeństwie, wychowania do życia w rodzinie, psychologii i informatyki. Kształtuje w młodzieży poczucie więzi z zespołem klasowym, rodziną, szkołą i regionem, kładzie nacisk na znajomość przepisów obowiązujących w szkole, uczy szacunku dla autorytetów oraz dziedzictwa narodowego.

Tematyka lekcji wychowawczych ma na celu kształcić umiejętność rozwiązywania problemów i konfliktów międzyludzkich, zapobiegać nałogom, agresji i patologicznym zjawiskom społecznym, przygotowywać do życia w społeczeństwie obywatelskim i rodzinie.

Obejmuje szeroko pojętą profilaktykę zdrowotną, uczy na niepokojące objawy chorobowe. Program przygotowuje do wyboru pracy i dalszej edukacji, uczy różnych technik zapamiętywania i przyswajania wiedzy oraz korzystania z różnych źródeł informacji.

Wychowawca klasy oraz wszyscy nauczyciele uczący w danej klasie angażują uczniów w przygotowanie imprez szkolnych, organizują wyjazdy służące kształtowaniu potrzeb kulturalnych a także promują osiągnięcia uczniów.

Zadaniem wychowawcy klasy jest diagnozowanie potrzeb uczniów (np. Pomoc materialna, pomoc w nauce, pomoc pedagoga, psychologa lub innego specjalisty), motywowanie uczniów do nauki, systematycznego uczęszczania na lekcje, aktywności pozalekcyjnej, zapoznanie uczniów i rodziców z obowiązującymi w szkole przepisami.

Wychowawca opiera swoją pracę na ścisłej współpracy z rodzicami lub opiekunami ucznia (zebrania z rodzicami, wywiadówki, kontakty indywidualne, rozmowy telefoniczne, korespondencje).

Wychowawca i poszczególni nauczyciele współpracują także z Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną w Łasku, pedagogiem szkolnym, Gminnym Ośrodkiem Kultury w Sędziejowicach oraz innymi instytucjami i osobami, dbając o wszechstronny rozwój uczniów oraz rozwiązując problemy wychowawcze i edukacyjne.

Program uwzględnia kształtowanie następujących umiejętności ponadprzedmiotowych:

Umiejętność	Sposób kształcenia
1. Analiza aktów prawnych i wykorzystanie obowiązujących przepisów w praktyce.	<ul style="list-style-type: none">● Odczytuje i interpretuje przepisy zawarte w WSO, Statucie szkoły, innych dokumentach.● Powołuje się na konkretne przepisy w sytuacjach problemowych.
2. Rozwiązywanie problemów w sposób twórczy.	<ul style="list-style-type: none">● Interpretuje różne sytuacje i problemy zaistniałe w klasie i szkole, podaje własne propozycje ich rozwiązań, ocenia ich skuteczność.
3. Rozumienie siebie i innych.	<ul style="list-style-type: none">● Odnajduje przejawy omawianych zjawisk i problemów w swoim życiu

	<p>i otoczeniu, dostrzega ich złożoność i poszukuje optymalnych rozwiązań.</p>
<p>4. Prezentacja własnego punktu widzenia i brania pod uwagę poglądów innych ludzi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Uczeń prezentuje własne przemyślenia, bierze udział w dyskusji.
<p>5. Poszukiwanie, selekcja informacji i zainteresowanie czytelnictwem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Uczeń poszukuje informacji na różne tematy w bibliotece szkolnej, Internecie, czasopiśmie naukowych i popularnonaukowych, odróżnia fakty od opinii.
<p>6. Kształtowanie umiejętności samooceny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Dokonuje okresowej oceny własnej pracy, zachowania, zaangażowania w życie szkoły.

Program uwzględnia następujące zadania umieszczone w „Szkolnym programie wychowawczym” i „Szkolnym programie profilaktycznym”:

1. Budowanie pozytywnego obrazu szkoły poprzez kultywowanie i tworzenie jej tradycji.
2. Upowszechnianie wysokiego poziomu kultury osobistej.
3. Rozwijanie postawy twórczej i przygotowanie do współdziałania z ludźmi.
4. Uczenie empatii.
5. Przygotowanie do samokształcenia i posługiwania się informacjami.
6. Wykorzystanie systemu oceniania jako środka osiągania celów wychowawczych.
7. Diagnozowanie potrzeb uczniów.
8. Wspieranie samorządności uczniów.
9. Dbanie o własne zdrowie i bezpieczeństwo.
10. Profilaktyka uzależnień.
11. Zapobieganie patologiom społecznym.
12. Stosowanie nowoczesnych metod pracy dydaktycznej i wychowawczej.

Procedury realizacji programu.

W kształceniu umiejętności przewidzianych w programie wykorzystywane są różnorodne techniki nauczania: praca indywidualna, praca w grupach, autorefleksja, spisanie kontraktu ustalającego zasady pracy w klasie, autoprezentacja, „burza mózgów”, dyskusja, drama, praca z wykorzystaniem Internetu, projekcja filmów edukacyjnych, wyjazdy do kina i teatru.

Dobór metod pracy zależy od zdolności i możliwości uczniów. Najlepsze wydają się metody, które będą sprzyjać zainteresowaniu uczniów tematem, pobudzaniu ich aktywności.

Obserwacja postępów i osiągnięć uczniów.

Obserwacji podlega:

- aktywność i zaangażowanie w dyskusjach toczących się na lekcjach wychowawczych.
- udział uczniów w życiu klasy i szkoły (organizacja imprez, spotkań, zawodów sportowych, itp.).
- kultura osobista, kultura dyskusji, okazywanie szacunku nauczycielom i pracownikom szkoły.
- dbałość o strój, higienę i zdrowie.
- zintegrowanie poszczególnych uczniów z klasą i zdolność do współdziałania.
- występowanie przejawów agresji, uzależnień, zachowań ryzykownych.
- czytelność i udział w zajęciach pozalekcyjnych.
- frekwencja i wyniki w nauce.
- zachowanie w sytuacjach stresowych.
- szacunek do środowiska naturalnego i mienia szkoły.
- poczucie własnej wartości i umiejętność samooceny.
- stosunek do odmiennych postaw, poglądów, preferencji seksualnych.
- spędzanie czasu wolnego.
- zainteresowania i potrzeby uczniów.
- sytuacja rodzinna i materialna uczniów.

Projekt ewaluacji

Realizacja programu „Rozumiem świat”.

Szczegółowe obszary ewaluacji.	Kryteria oceny
I. Treści programu.	1. Atrakcyjność treści programowych.
II. Formy i metody pracy.	1. Dostosowanie form i metod pracy do predyspozycji uczniów. 2. Adekwatność form i metod pracy do treści.
III. Nabyta wiedza i umiejętności.	1. Udział uczniów w życiu szkoły. 2. Frekwencja i wyniki w nauce. 3. Udział w zajęciach pozalekcyjnych. 4. Stopień obniżenia się przejawów agresji, uzależnień, wandalizmu, zachowań ryzykownych. 5. Podniesienie poziomu kultury osobistej, dbałości o higienę i zdrowie.
IV. Reakcja uczniów na poruszaną na lekcjach problematykę.	1. Zgodność treści z potrzebami uczniów. 2. Poziom zaspokojenia potrzeb uczniów.

Karta oceny ucznia

Rodzaj zadania	Maksymalna ilość punktów	Liczba punktów ucznia
1. Aktywność i zaangażowanie w dyskusje toczące się w klasie.	10	
2. Udział w życiu klasy i szkoły.	10	
3. Kultura osobista, okazywanie szacunku nauczycielom i pracownikom szkoły.	10	
4. Dbłość o strój, higienę i zdrowie.	10	
5. Zintegrowanie z klasą i zdolność do współdziałania.	10	
6. Czytelność i udział w zajęciach pozalekcyjnych.	10	
7. Okazywanie szacunku kolegom i przeciwdziałanie agresji.	10	
8. Przeciwdziałanie uzależnieniom i zachowaniom ryzykownym.	10	
9. Frekwencja.	10	
10. Wyniki w nauce.	10	
11. Poszanowanie środowiska naturalnego i mienia szkoły.	10	
12. Poszanowanie symboli narodowych.	10	
13. Radzenie sobie w sytuacjach stresowych.	10	
14. Tolerancja wobec odmiennych postaw, poglądów, preferencji seksualnych.	10	
15. Racjonalne wykorzystanie czasu wolnego.	10	
16. Umiejętność samooceny.	10	

17. Podniesienie poziomu własnej wartości.	10	
--	----	--

Plan ewaluacji:

Obszar/kryterium	Źródła informacji	Metoda	Działania badawcze
1. Czy i w jakim stopniu udział w lekcjach wychowawczych rozwinął wiedzę i umiejętności uczniów?			
	Wypowiedzi uczniów	Metoda kwestionariuszowa	<ul style="list-style-type: none">• Sformułowanie pytania w ankiecie sumującej (zbiorczej)• Analiza udzielonych odpowiedzi
	Wypowiedzi uczniów	Metoda kwestionariuszowa	<ul style="list-style-type: none">• Samoocena w ankiecie wstępnej• Samoocena w ankiecie sumującej• Porównywanie wyników samooceny
2. Czy i w jakim zakresie udział w lekcjach wychowawczych spełnił oczekiwania uczniów?			
	Wypowiedzi uczniów	Metoda kwestionariuszowa	<ul style="list-style-type: none">• Sformułowanie pytań w ankiecie sumującej• Analiza udzielonych odpowiedzi
3. Jaka była wartość realizowanego programu?			
	Wypowiedzi uczniów	Metoda kwestionariuszowa	<ul style="list-style-type: none">• Przygotowanie i przeprowadzenie ankiety wstępnej dla uczniów klasy
	Wypowiedzi uczniów	Metoda kwestionariuszowa	<ul style="list-style-type: none">• Sformułowanie pytań w ankiecie sumującej• Analiza udzielonych odpowiedzi

4. Czy i w jakim zakresie jakość programu miała wpływ na odbiór programu przez uczniów?			
	Wyniki ewaluacji	Badanie dokumentów	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza porównawcza wszystkich informacji zwrotnych
5. W jakim zakresie organizacja zajęć sprzyjała realizacji programu?			
	Wypowiedzi uczniów	Wywiad	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza udzielonych odpowiedzi

Obszar/kryterium	Źródła informacji	Metoda	Działania badawcze
6. Jakie były silne i słabe strony przeprowadzonych zajęć?			
	Program szkolenia	Badanie dokumentów, wywiad, rozmowa	<ul style="list-style-type: none"> • Ocena wartości opracowanych materiałów przez osoby prowadzące • Porównywanie rodzaju i ilości opracowanych materiałów z zapisami programu
	Wypowiedzi uczniów	Metoda kwestionariuszowa	<ul style="list-style-type: none"> • Sformułowanie pytań w ankiecie sumującej • Analiza udzielonych odpowiedzi
	Wyniki ewaluacji	Badanie dokumentów	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza porównawcza wszystkich informacji zwrotnych

Ankieta dla ucznia

1. Zaznacz w skali od 1 do 5

a) Jak chętnie uczestniczyłeś w lekcjach wychowawczych?

1 2 3 4 5

b) Jak oceniasz swoje zaangażowanie podczas zajęć?

1 2 3 4 5

c) Na ile oceniasz wiedzę i umiejętności zdobyte podczas zajęć?

1 2 3 4 5

2. Zaznacz odpowiedź

a) Czy znasz techniki radzenia sobie ze stresem?

tak nie nie wiem

b) Czy posiadasz wystarczającą wiedzę o patronie szkoły – Władysławie Grabskim?

tak nie nie wiem

L. p.	Moduł	Cele operacyjne	Treści nauczania	Procedury osiągnięcia celów	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Czas realizacji
•	Moja klasa, moja szkoła	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> 7. zna zasady zachowania się w pracowniach przedmiotowych 8. rozpoznaje pracownie przedmiotowe 9. korzysta z pomocy dydaktycznych znajdujących się w pracowniach 10. zna imiona i nazwiska kolegów i nauczycieli 11. wzorcowo przedstawia się 12. korzysta z Internetu, szukając potrzebnych informacji o szkole 	<ul style="list-style-type: none"> 13. umiejętność rozpoznawania pracowni przedmiotowych i właściwego zachowania się w nich 14. umiejętność korzystania z pomocy dydaktycznych znajdujących się w pracowniach 15. umiejętność nawiązywania kontaktów z kolegami i wzorcowego przedstawienia się 16. umiejętność posługiwania się stroną internetową 	<ul style="list-style-type: none"> 17. pogadanka na temat pracowni przedmiotowych i znajdujących się w niej pomocach, środkach dydaktycznych 18. wycieczka po terenie szkoły 19. autoprezentacja uczniów w celu wzajemnego poznania się 20. praca z komputerem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • właściwie zachowuje się w pracowniach przedmiotowych • korzysta z dostępnych w pracowniach pomocy dydaktycznych • zwraca się po imieniu do kolegów • swobodnie posługuje się zasobami Internetu w zakresie informacji o szkole 	3 godz.
•	Samorząd uczniowski i samorząd klasowy	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe zasady funkcjonowania samorządu uczniowskiego i klasowego • potrafi posługiwać się zasadami i normami samorządowymi (zawartymi w regulaminie samorządu) i stosuje je w praktyce • wykazuje wzorcową postawę w zakresie samorządności 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość zasad funkcjonowania samorządu i funkcji opiekuna • umiejętność współpracy z samorządem uczniowskim i klasowym • znajomość obowiązków przewodniczącego klasy, zastępcy, skarbnika • gotowość do uczestniczenia w demokratycznych wyborach 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat działalności i funkcji samorządu uczniowskiego i zadań opiekuna • spotkanie z przedstawicielem samorządu uczniowskiego • wybory demokratyczne do samorządu klasowego 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w zebraniach i działalności samorządu uczniowskiego • rozwiązuje problemy, współpracując z przedstawicielami samorządu szkolnego 	2 godz.

•	Ja i inni	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady zachowania się w stosunku do kolegów, nauczycieli, pracowników szkoły, rodziców, osób starszych i niepełnosprawnych stosuje formy grzecznościowe w kontaktach z innymi ludźmi 	<ul style="list-style-type: none"> umiejętność kulturalnego zachowania się w stosunku do kolegów, nauczycieli, pracowników szkoły, rodziców, osób starszych i niepełnosprawnych sprawność w posługiwaniu się formami grzecznościowymi w stosunku do innych ludzi gotowość do pomocy innym ludziom 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat właściwego stosunku człowieka do człowieka ćwiczenia grupowe kształtujące właściwe postawy wobec innych wizyta w GOPS w Sędziejowicach i spotkanie z osobami niepełnosprawnymi oraz ich opiekunami 	<ul style="list-style-type: none"> właściwie zachowuje się w stosunku do kolegów, nauczycieli, pracowników szkoły, rodziców, osób starszych i niepełnosprawnych używa form grzecznościowych w rozmowach z innymi ludźmi 	3 godz.
•	Najważniejsze święta w polskiej tradycji i kulturze	<ul style="list-style-type: none"> zna tradycje Bożego Narodzenia i Wielkanocy w Kościele Katolickim i życiu polskiej rodziny wyjaśnia symbolikę, wieczerzy wigilijnej, jajka, baranka uczestniczy w organizacji wigilii klasowej 	<ul style="list-style-type: none"> umiejętność wypowiadania się na temat symboli związanych z Bożym Narodzeniem i Wielkanocą gotowość do podtrzymywania tradycji związanych z Bożym Narodzeniem i Wielkanocą sprawność w poszukiwaniu informacji w różnych źródłach wiedzy (prasa, książki, Internet) umiejętność współpracy w zespole 	<ul style="list-style-type: none"> dyskusja na temat tradycji związanych z Bożym Narodzeniem i Wielkanocą praca z komputerem organizacja wigilii klasowej 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie uczestniczy w organizacji wigilii klasowej, wykorzystując znajomość tradycji związanych z Bożym Narodzeniem współpracuje z kolegami przygotowując wigilię 	3 godz.

•	Dokumenty i przepisy obowiązujące w szkole	<p>13. zna podstawowe zapisy Statutu szkoły, W.S.O., P.S.O.</p> <p>14. Rozumie prawa i obowiązki ucznia oraz zasady klasyfikowania</p>	<p>16. znajomość zapisów Statutu szkoły, przepisów W.S.O. i P.S.O.</p> <p>17. Umiejętność analizy dokumentów prawnych</p> <p>18. umiejętność wykorzystania</p>	<p>19. prezentacja Statutu szkoły, W.S.O., P.S.O.</p> <p>20. Analiza zapisów Statutu szkoły, W.S.O., P.S.O.</p> <p>21. Samoocena w zakresie wykonywania</p>	<p>22. przestrzega obowiązujących w szkole przepisów</p> <p>23. wykorzystuje obowiązujące przepisy w celu</p>	2 godz.
---	--	--	--	---	---	---------

		i promowania uczniów 15. wykorzystuje przepisy obowiązujące w szkole do samooceny i motywacji w nauce	przepisów obowiązujących w szkole do samooceny, motywacji w nauce	obowiązków ucznia	podniesienia motywacji do nauki	
•	Nasza szkoła, nasz region	<ul style="list-style-type: none"> zna biografię patrona szkoły Władysława Grabskiego i historię Z.S.R. im. Wł. Grabskiego w Sędziejowicach, położenie i walory przyrodnicze gminy Sędziejowice wypowiada się na temat życia patrona szkoły, historii Z.S.R. im. Wł. Grabskiego, położenia i walorów gminy Sędziejowice poszukuje informacji o szkole i gminie w różnych źródłach wiedzy uczestniczy w szkolnym konkursie wiedzy o patronie, szkole, gminie Sędziejowice 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość biografii patrona szkoły, historii Z.S.R. im. Wł. Grabskiego w Sędziejowicach, położenia i walorów przyrodniczych gminy Sędziejowice umiejętność poszukiwania potrzebnych informacji w różnych źródłach wiedzy znajomość organizacji i instytucji działających na terenie gminy Sędziejowice 	<ul style="list-style-type: none"> wizyta w Regionalnej Izbie Pamięci spotkanie z instruktorem Zespołu Pieśni i Tańca „Sędziejowiczanie” i pogadanka na temat działalności i osiągnięć zespołu wycieczka do Gminnego Ośrodka Kultury w Sędziejowicach i zwiedzanie wystawy fotografii i rysunków przedstawiających zabytki gminy Sędziejowice, zapoznanie z ofertą G.O.K. w Sędziejowicach 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w uroczystościach i imprezach szkolnych oraz życiu kulturalnym gminy Sędziejowice 	4 godz.
•	Wagary i ich konsekwencje	<p>V. zna przyczyny i konsekwencje wagarów</p> <p>VI. odróżnia wagary od nieobecności spowodowanych np.</p>	<p>X. znajomość przyczyn i konsekwencji wagarów</p> <p>XI. umiejętność posługiwania się przepisami W.S.O. w celu terminowego</p>	<p>XIII.przyczyny i skutki wagarów metodą „burzy mózgów”</p> <p>XIV.analiza przepisów W.S.O. dotyczących</p>	<p>XVI.systematycznie uczęszcza do szkoły</p> <p>XVII.usprawiedliwia w obowiązującym terminie</p>	2 godz.

		<p>chorobą</p> <p>VII.zna i rozumie przepisy W.S.O. dotyczące usprawiedliwiania nieobecności</p> <p>VIII.usprawiedliwia w obowiązującym terminie nieobecności</p> <p>IX. systematycznie uczęszcza do szkoły i dba o jak najlepszą frekwencję</p>	<p>usprawiedliwiania nieobecności</p> <p>XII.zdolność do konkurowania z kolegami o jak najlepszą frekwencję</p>	<p>usprawiedliwiania nieobecności</p> <p>XV.sporządzenie diagramu ilustrującego frekwencję poszczególnych uczniów w klasie</p>	<p>nieobecności</p>	
•	<p>Koła zainteresowań i zajęcia pozalekcyjne w naszej szkole</p>	<p>18. zna rodzaj, tematykę oraz terminy odbywania się zajęć pozalekcyjnych</p> <p>19. wybiera odpowiednie dla siebie zajęcia pozalekcyjne</p> <p>20. wykorzystuje udział w zajęciach pozalekcyjnych w celu rozwijania własnych zainteresowań i poprawienia wyników w nauce</p>	<p>21. znajomość kół zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych działających w Z.S.R. w Sędziejowicach</p> <p>22. umiejętność wyboru odpowiednich dla siebie kół zainteresowań</p> <p>23. gotowość do udziału w zajęciach pozalekcyjnych</p> <p>24. umiejętność wykorzystania zajęć pozalekcyjnych w celu poprawienia wyników w nauce</p>	<p>25. ankieta badająca znajomość działalności kół zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych oraz stopnia udziału w nich uczniów klasy</p> <p>26. przedstawienie wyników ankiety w formie diagramu</p> <p>27. prezentacja multimedialna na temat działalności kół zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych w szkole</p> <p>28. dyskusja na temat wpływu zajęć pozalekcyjnych na wyniki w nauce</p>	<p>29. aktywnie uczestniczy w wybranych zajęciach pozalekcyjnych, biorąc pod uwagę własne potrzeby i zainteresowania</p>	2 godz.
•	<p>Moje zainteresowania i hobby</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna zainteresowania swoich kolegów w klasie wypowiada się na temat 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość zainteresowań i hobby kolegów umiejętność wypowiadania się na temat własnych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawienie własnych zainteresowań i hobby w formie kilkuminutowej 	<ul style="list-style-type: none"> rozwija własne zainteresowania i hobby, wykorzystując 	2 godz.

		<p>własnych zainteresowań i hobby</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna rolę zainteresowań i hobby w życiu człowieka • dyskutuje z kolegami na tematy związane z ich zainteresowaniami, dzieli się wiedzą i doświadczeniami w tym zakresie 	<p>i cudzych zainteresowań i hobby</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejętność dzielenia się wiedzą i doświadczeniem z zakresu własnych zainteresowań i hobby z innymi 	<p>prezentacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • wystawa zbiorów, rekwizytów i zdjęć związanych z zainteresowaniami i hobby uczniów • dyskusja klasowa na tematy związane z zainteresowaniami i hobby uczniów 	<p>wiedzę i doświadczenie kolegów</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawiązuje kontakty z kolegami o podobnych zainteresowaniach 	
•	Samooce­na i ocena innych	<p>7. zna kryteria samooceny i oceny innych</p> <p>8. zna kryteria wystawiania oceny z zachowania według W.S.O.</p> <p>9. ocenia siebie i kolegów wykorzystując W.S.O.</p> <p>10. uzasadnia własną ocenę z zachowania i ocenę innych kolegów</p>	<p>11. znajomość kryteriów samooceny i oceny innych</p> <p>12. umiejętność analizy przepisów W.S.O. dotyczących oceny z zachowania</p> <p>13. umiejętność oceny własnego zachowania i kolegów w oparciu o W.S.O.</p> <p>14. umiejętność uzasadnienia oceny wystawionej sobie i kolegom</p>	<p>15. pogadanka na temat samooceny i oceny innych</p> <p>16. analiza przepisów W.S.O. dotyczących oceny z zachowania</p> <p>17. ustna ocena siebie i kolegi z ławki z uzasadnieniem</p>	<p>18. uczciwie ocenia własne zachowanie i zachowanie kolegów, biorąc pod uwagę wszystkie czynniki wpływające na ocenę z zachowania</p> <p>19. pracuje nad poprawą własnego zachowania i dąży do jak najlepszej oceny</p>	2 godz.
•	Dyskusje	<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady kulturalnej dyskusji • zna zasady skutecznego komunikowania się • zabiera głos w dyskusji • stosuje w dyskusji formy grzecznościowe, przyjmuje odpowiedzialność 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość zasad skutecznego komunikowania się i kulturalnej dyskusji • umiejętność kulturalnej dyskusji • sprawność w posługiwaniu się formami 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat zasad kulturalnej dyskusji i skutecznego komunikowania się • zawarcie kontraktu między nauczycielem a uczniami dotyczącego zasad dyskusji w klasie 	<ul style="list-style-type: none"> • dyskutuje w klasie na dowolny temat stosując poznane zasady dyskusji 	2 godz.

		postawę, stosuje właściwą intonację	grzecznościowymi <ul style="list-style-type: none"> • umiejętność przyjmowania właściwej postawy, stosowania właściwej intonacji 	<ul style="list-style-type: none"> • dyskusja w klasie na temat: Czy warto zdobywać wykształcenie? 		
•	Higiena, odżywianie i wypoczynek młodzieży	<ol style="list-style-type: none"> 3. zna podstawowe zasady higieny 4. zna zasady racjonalnego odżywiania i wypoczynku 5. rozumie wpływ higieny, odżywiania i wypoczynku na zdrowie człowieka 6. stosuje zasady higieny, racjonalnego odżywiania i wypoczynku 	<ol style="list-style-type: none"> 7. znajomość podstawowych zasad higieny, racjonalnego odżywiania i wypoczynku oraz ich wpływu na zdrowie człowieka 8. umiejętność stosowania zasad higieny, racjonalnego odżywiania i wypoczynku na co dzień 	<ol style="list-style-type: none"> 9. pogadanka na temat właściwego odżywiania, wypoczynku i zasad higieny 10. pokaz kosmetyków do pielęgnacji twarzy, włosów, ciała, stóp, higieny intymnej 	<ol style="list-style-type: none"> 11. stosuje zasady higieny w życiu codziennym 12. odżywia się i wypoczywa racjonalnie 	2 godz.
•	Problemy psychologiczne okresu dojrzewania	<p>zna charakterystyczne przemiany psychiczne okresu dojrzewania</p> <p>rozpoznaje objawy tych przemian w swoim zachowaniu</p> <p>zna sposoby rozwiązywania problemów i konfliktów wynikających z przemian okresu dojrzewania</p>	<p>znajomość charakterystycznych przemian psychicznych okresu dojrzewania</p> <p>umiejętność rozpoznawania objawów tych przemian w swoim zachowaniu</p> <p>umiejętność rozwiązywania problemów i konfliktów wynikających z przemian okresu dojrzewania</p>	<p>lektura książki K. Dąbrowskiego: „Nasze dzieci dorastają”</p> <p>dyskusja na temat zagadnień poruszanych w książce</p> <p>ćwiczenia w rozwiązywaniu różnych problemów i konfliktów wynikających z okresu dojrzewania</p>	<p>rozwiązuje problemy i konflikty wynikające z okresu dojrzewania</p>	2 godz.
•	Agresja i jej przyczyny	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie: agresja • wskazuje przykłady agresji wśród dzieci i młodzieży • zna czynniki wywołujące agresję i konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość pojęcia: agresja, przyczyn i konsekwencji agresji • umiejętność rozpoznawania zachowań agresywnych, kontrolowania emocji 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat agresji, jej przejawów, przyczyn, konsekwencji i sposobów kontrolowania emocji • projekcja filmu 	<ul style="list-style-type: none"> • zapobiega agresji • rozwiązuje problemy związane z agresją, współpracując z wychowawcą i pedagogiem 	2 godz.

		agresji <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przejawy agresji kontroluje emocje, zapobiegając agresji 	i zapobiegania agresji <ul style="list-style-type: none"> umiejętność rozwiązywania problemów związanych z agresją we współpracy z wychowawcą i pedagogiem szkolnym 	edukacyjnego na temat agresji <ul style="list-style-type: none"> ćwiczenia w rozpoznawaniu przejawów agresji 	szkolnym	
--	--	--	--	---	----------	--

•	Prześladowanie	<ul style="list-style-type: none"> zna definicję prześladowania odróżnia agresję od prześladowania wskazuje typy prześladowania zna skutki prześladowania dla prześladowcy i ofiary rozpoznaje objawy prześladowania rozwiązuje problemy związane z prześladowaniem, współpracując z wychowawcą lub pedagogiem szkolnym 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość pojęcia: prześladowanie, skutków prześladowania dla prześladowcy i ofiary umiejętność rozpoznawania objawów prześladowania i rozwiązywania problemów związanych z prześladowaniem, we współpracy z wychowawcą lub pedagogiem szkolnym 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat prześladowania, jego skutków oraz sposobów rozwiązywania problemów związanych z prześladowaniem ćwiczenia w rozpoznawaniu przejawów prześladowania i odróżnianiu prześladowania od agresji 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje objawy prześladowania rozwiązuje problemy związane z prześladowaniem, współpracując z wychowawcą lub pedagogiem szkolnym 	2 godz.
•	Wzory do naśladowania – Jan Paweł II	<ul style="list-style-type: none"> zna biografię Jana Pawła II ocenia działalność Jana Pawła II podaje argumenty przemawiające za uznaniem Jana Pawła II za wzór do naśladowania uczestniczy w konkursie 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość biografii i działalności Jana Pawła II umiejętność oceny działalności Jana Pawła II umiejętność argumentowania własnych sądów umiejętność analizowania 	<ul style="list-style-type: none"> lektura artykułów prasowych poświęconych biografii Jana Pawła II analiza fragmentów wypowiedzi Jana Pawła II, szczególnie tych skierowanych do młodzieży konkurs wiedzy o Janie 	<ul style="list-style-type: none"> kieruje się w życiu nauką przekazaną przez Jana Pawła II 	3 godz.

		<p>wiedzy o życiu Jana Pawła II</p> <ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat: „W jaki sposób chciałbym (-abym) naśladować Jana Pawła II?” 	<p>i interpretowania wypowiedzi Jana Pawła II</p>	<p>Pawle II</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentacja zdjęć przedstawiających papieża w różnych okresach życia napisanie pracy na temat: „W jaki sposób chciałbym (-abym) naśladować Jana Pawła II?” 		
<ul style="list-style-type: none"> Edukacja filmowa 	<ul style="list-style-type: none"> zna problematykę i sposób realizacji filmu zna środki wyrazu sztuki filmowej odczytuje wymowę dzieła filmowego ocenia wartość artystyczną dzieła filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość problematyki i sposobu realizacji filmu znajomość środków wyrazu sztuki filmowej umiejętność recenzowania dzieła filmowego i odczytania jego wymowy 	<ul style="list-style-type: none"> wycieczka do kina na wybrany film pogadanka na temat środków wyrazu sztuki filmowej dyskusja na temat realizacji, wymowy i wartości artystycznej dzieła filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w dyskusji na temat realizacji, wymowy i wartości artystycznej dzieła filmowego krytycznie odbiera dzieła sztuki filmowej 	2 godz.	
<ul style="list-style-type: none"> Sport w życiu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> zna wpływ sportu na ciało i psychikę człowieka wybiera dyscyplinę sportową dostosowaną do swoich możliwości i warunków zdrowotnych zna etos sportowca uprawia sport w sposób racjonalny, dbając o zdrowie i bezpieczeństwo 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość korzyści moralnych i fizycznych wynikających z uprawiania sportu umiejętność wyboru właściwej dla siebie dyscypliny sportowej znajomość etosu sportowca gotowość do udziału w zajęciach sportowych umiejętność racjonalnego uprawiania sportu 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat korzyści moralnych i fizycznych wynikających z uprawiania sportu, etosu sportowca, racjonalnego uprawiania sportu prezentacje ulubionych dyscyplin sportowych 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie uczestniczy w zajęciach sportowych, stosując zasady fair play nie stosuje chemicznych środków podnoszących kondycję fizyczną 	1 godz.	
<ul style="list-style-type: none"> Anoreksja i bulimia 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: anoreksja, bulimia zna objawy anoreksji 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość objawów anoreksji i bulimii, sposobów zapobiegania 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat objawów anoreksji i bulimii 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje problem anoreksji i bulimii zapobiega anoreksji 	2 godz.	

		<ul style="list-style-type: none"> i bulimii zna sposoby zapobiegania tym chorobom oraz specjalistów udzielających pomocy osobom dotkniętym anoreksją lub bulimią rozpoznaje objawy anoreksji i bulimii zapobiega anoreksji i bulimii, rozwiązując własne problemy psychiczne 	<ul style="list-style-type: none"> tym chorobom znajomość specjalistów udzielających pomocy osobom dotkniętym anoreksją i bulimią umiejętność rozpoznawania objawów anoreksji i bulimii u siebie i osób w swoim otoczeniu umiejętność zapobiegania anoreksji i bulimii poprzez rozwiązywanie własnych problemów psychicznych 	<ul style="list-style-type: none"> projekcja filmu edukacyjnego na temat anoreksji i bulimii przeprowadzenie analizy diagnozującej problem anoreksji i bulimii i ewentualne udzielenie pomocy osobom dotkniętym tymi chorobami 	<ul style="list-style-type: none"> i bulimii, rozwiązując własne problemy psychiczne współpracuje ze specjalistą w razie wystąpienia choroby u siebie lub osób w swoim otoczeniu 	
•	Asertywność	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie: asertywność wymienia korzyści wynikające z postawy asertywnej rozpoznaje sytuacje, w których należy być asertywnym jest asertywny w sytuacjach, gdy ktoś namawia do zachowań ryzykownych 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość pojęcia: asertywność oraz korzyści wynikających z postawy asertywnej umiejętność odmawiania, obrony własnych poglądów i wyrażania własnego zdania umiejętność zachowania postawy asertywnej w sytuacji, gdy ktoś namawia do zachowań ryzykownych 	<ul style="list-style-type: none"> projekcja filmu edukacyjnego na temat asertywności ćwiczenia kształtujące postawę asertywną w różnych sytuacjach metodą dramy 	<ul style="list-style-type: none"> zachowuje się asertywnie w sytuacji namawiania do zachowań ryzykownych 	2 godz.

21.	Samoakceptacja i samoocena	<ul style="list-style-type: none"> rozumie względność pojęcia: piękno zna kanony piękna w różnych epokach wskazuje elementy kanonu piękna na 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość kanonów piękna w różnych epokach rozumie względność pojęcia: piękno umiejętność wskazywania różnych elementów kanonu 	<ul style="list-style-type: none"> praca ze słownikiem j. polskiego wystawa reprodukcji malarskich: np. Paolo Uccello „Święty Jerzy walczy ze smokiem”, 	<ul style="list-style-type: none"> akceptuje swój wygląd, mając świadomość względności pojęcia: piękno 	2 godz.
-----	----------------------------	---	--	---	---	---------

		<p>wybranych reprodukcjach malarskich różnych epok</p> <ul style="list-style-type: none"> ● analizuje i interpretuje dzieła malarskie biorąc pod uwagę zmieniający się kanon piękna ● akceptuje swój wygląd 	<p>piękna na wybranych reprodukcjach malarskich</p> <ul style="list-style-type: none"> ● umiejętność analizy i interpretacji dzieła malarskiego pod kątem zmieniającego się kanonu piękna ● umiejętność akceptowania własnego wyglądu 	<p>Diego Valazquez „Damy dworskie”, P. P. Rubens „Trzy gracje”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● analiza wyglądu postaci przedstawionych na reprodukcjach ● dyskusja na temat zmieniającego się na przestrzeni epok kanonu piękna 		
22.	Uzależnienie od nikotyny	<ul style="list-style-type: none"> ● zna czynniki wpływające na uzależnienie od nikotyny ● zna skutki zdrowotne nikotynizmu ● stosuje postawę asertywną w sytuacji namawiania do palenia papierosów 	<ul style="list-style-type: none"> ● znajomość czynników wpływających na uzależnienie od nikotyny i skutków zdrowotnych nikotynizmu ● umiejętność zachowania postawy asertywnej w sytuacji namawiania do palenia papierosów 	<ul style="list-style-type: none"> ● pogadanka na temat przyczyn sięgania po papierosa i skutków zdrowotnych nikotynizmu ● projekcja filmu edukacyjnego na temat uzależnienia od nikotyny ● ćwiczenie zachowań asertywnych metodą dramy 	<ul style="list-style-type: none"> ● dba o własne zdrowie, zapobiegając uzależnieniu od nikotyny 	2 godz.
23.	Uzależnienie od alkoholu	<ul style="list-style-type: none"> ● zna wpływ alkoholu na zdrowie człowieka, w szczególności na młody organizm ● wymienia skutki zdrowotne i społeczne alkoholizmu ● rozumie mechanizm powstawania alkoholizmu ● stosuje postawę 	<ul style="list-style-type: none"> ● znajomość wpływu alkoholu na zdrowie człowieka, w szczególności na młody organizm, skutków zdrowotnych i społecznych alkoholizmu ● rozumienie mechanizmu powstawania alkoholizmu ● umiejętność stosowania postawy asertywnej w sytuacjach namowy do 	<ul style="list-style-type: none"> ● kontrakt wychowawczy z uczniami na temat dyskrekcji prowadzonych rozmów i dyskusji ● projekcja filmu edukacyjnego na temat alkoholizmu ● dyskusja na temat skutków zdrowotnych i społecznych alkoholizmu 	<ul style="list-style-type: none"> ● dba o własne zdrowie, zapobiegając uzależnieniu od alkoholu 	2 godz.

		asertywną, unikając spożywania alkoholu	spożywania alkoholu			
24.	Alkoholizm chorobą całej rodziny	<ul style="list-style-type: none"> zna problemy osób współzależniowanych zna instytucje zajmujące się pomocą osobom uzależnionym i współzależniowanym rozpoznaje objawy syndromu Dorosłych Dzieci Alkoholików (ewentualnie u siebie lub osób w swoim otoczeniu) rozpoznaje problem alkoholizmu w rodzinie i korzysta z pomocy odpowiednich instytucji 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość problemów osób współzależniowanych oraz objawów syndromu DDA (Dorosłych Dzieci Alkoholików) umiejętność rozpoznawania problemu alkoholizmu we własnej rodzinie i poszukiwania pomocy w specjalistycznych instytucjach 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat problemów osób współzależniowanych ankieta diagnozująca problem alkoholizmu w rodzinach uczniów podanie nazw i adresów najbliższych placówek leczenia odwykowego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje problem alkoholizmu w rodzinie i ewentualnie korzysta ze specjalistycznej pomocy 	2 godz.
25.	Biblioteka szkolna i Gminna Biblioteka Publiczna w Sędziejowicach	<ul style="list-style-type: none"> zna funkcje i zawartość księgozbioru biblioteki szkolnej i publicznej posługuje się katalogiem alfabetycznym i rzeczowym komunikuje się z bibliotekarzem w celu odnalezienia potrzebnej książki lub skorzystania z Internetu korzysta z zasobów biblioteki szkolnej i publicznej, poszukując 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość funkcji biblioteki szkolnej i publicznej oraz zawartości ich księgozbioru umiejętność posługiwania się katalogiem alfabetycznym i rzeczowym oraz komunikowania się z bibliotekarzem sprawność w korzystaniu z zasobów biblioteki 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat funkcji i zawartości księgozbioru biblioteki szkolnej i publicznej wycieczka do biblioteki publicznej i spotkanie z bibliotekarzem ćwiczenia w poszukiwaniu potrzebnej pozycji przy wykorzystaniu katalogu alfabetycznego i rzeczowego 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie korzysta z zasobów bibliotecznych jako źródła rzetelnych informacji 	2 godz.

		potrzebnych informacji	szkolnej i publicznej			
26.	Czasopisma naukowe i popularnonaukowe	<ul style="list-style-type: none"> zna przeznaczenie i zawartość wybranych czasopism naukowych i popularnonaukowych rozumie przydatność tych czasopism w samokształceniu wykorzystuje czasopisma naukowe i popularnonaukowe w nauce szkolnej 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość przeznaczenia i zawartości czasopism naukowych i popularnonaukowych umiejętność wykorzystania czasopism naukowych i popularnonaukowych jako źródeł wiedzy pomocnych w nauce 	<ul style="list-style-type: none"> przegląd wybranych czasopism np. z dziedziny rolnictwa czy gastronomii ocena wybranych artykułów pod kątem przydatności w nauce szkolnej 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się czasopismami naukowymi i popularnonaukowymi jako źródłami wiedzy pomocnymi w nauce 	1 godz.
27.	Sekty i podejrzane ruchy religijne	<ul style="list-style-type: none"> zna prawdziwe cele działalności sekt ocenia działalność sekt pod względem moralnym rozpoznaje sytuacje sprzyjające wstępowaniu do sekt przez młodych ludzi rozpoznaje sytuacje zagrożenia ze strony sekt i korzysta w razie potrzeby z pomocy policji lub instytucji zajmujących się pomocą ofiarom sekt 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość prawdziwej działalności sekt umiejętność rozpoznawania sytuacji zagrożenia ze strony sekt gotowość do korzystania z pomocy specjalistów w razie potrzeby 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat działalności i celów sekt oraz nowych ruchów religijnych wykorzystanie kserokopii skrótkowo przedstawiających cele działalności sekt oraz miejsca pomocy ofiarom sekt 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sytuacje zagrożenia ze strony sekt i nowych ruchów religijnych 	2 godz.
28.	Ucieczki z domu czyli „na gigancie”	<ul style="list-style-type: none"> zna przyczyny i konsekwencje ucieczek dzieci i młodzieży z domu posługuje się przepisami prawa, odpowiadając na postawione pytania wyszukuje informacji na 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość przyczyn ucieczek dzieci i młodzieży z domu, warunków życia „na gigancie”, aspektów prawnych ucieczek z domu umiejętność rozpoznawania sytuacji zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny ucieczek z domu („burza mózgów”) odczytanie wybranych doniesień prasowych na temat ucieczek z domu analiza wybranych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w gronie rówieśników osoby mające zły wpływ na innych i w sytuacjach zagrożenia zachowuje się 	2 godz.

		<p>temat uciezek w prasie i ocenia zagrożenia dla „uciekierów”</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje własne problemy życiowe, korzystając z pomocy odpowiednich specjalistów 	<p>ucieczką z domu</p> <ul style="list-style-type: none"> gotowość do rozwiązywania własnych problemów życiowych poprzez kontakt ze specjalistą 	<p>przepisów prawnych dotyczących uciezek z domu</p> <ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat rozwiązywania własnych problemów życiowych poprzez kontakt ze specjalistą 	<p>asertywnie</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje własne problemy życiowe, zwracając się o pomoc do odpowiednich osób i instytucji 	
29.	Wygląd ucznia w sytuacjach szkolnych i okolicznościowych	<ul style="list-style-type: none"> wie jak należy się ubierać do szkoły na co dzień i na uroczystości szkolne, np. Uroczysta akademia, rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego zna elementy stroju galowego obowiązującego w szkole rozumie sens przysłowia: „Jak cię widzą, tak cię piszą” dba o czystość ciała, ubrania, fryzurę i estetykę wyglądu rozpoznaje sytuacje, w których należy założyć tzw. strój galowy 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość zasad ubierania się do szkoły na co dzień i na uroczystości szkolne gotowość do dbania o czystość ciała, ubrania, fryzurę, estetykę wyglądu umiejętność rozpoznawania sytuacji, w których należy założyć tzw. strój galowy 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat stroju codziennego i galowego w szkole, obowiązujących norm w estetyce stroju i wyglądu wystawa zdjęć przedstawiających uczniów w stroju galowym na uroczystościach szkolnych przegląd kalendarza uroczystości szkolnych 	<ul style="list-style-type: none"> dba o estetykę stroju i wyglądu ubiera się stosownie do okoliczności 	2 godz.
30.	Savoir – vivre współczesnego nastolatka	<ul style="list-style-type: none"> zna znaczenie pojęcia savoir vivre oraz obowiązujące normy zachowania się wobec 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość pojęcia: savoir – vivre oraz obowiązujących norm zachowania się wobec 	<ul style="list-style-type: none"> praca w grupach z wykorzystaniem wybranego podręcznika 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad savoir – vivre właściwie zachowuje się w różnych 	2 godz.

		<p>innych ludzi, przy stole, w teatrze, restauracji, na koncercie</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje niewłaściwe lub niestosowne zachowanie u innych i u siebie stosuje zasady savoir vivre w codziennym życiu 	<p>innych ludzi i w różnych sytuacjach</p> <ul style="list-style-type: none"> umiejętność rozpoznawania niewłaściwego lub niestosownego zachowania i gotowość do poprawy umiejętność zachowania się w różnych sytuacjach życia codziennego 	<p>savoir – vivre i inscenizacja wybranych sytuacji</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjazd do teatru i praktyczne wykorzystanie poznanych zasad zachowania się w teatrze 	<p>sytuacjach</p>	
31.	Zagrożenia związane z „pigułką gwałtu”	<ul style="list-style-type: none"> zna działanie „pigułki gwałtu” wymienia okoliczności i sytuacje sprzyjające użyciu „pigułki gwałtu” przez inne osoby oraz skutki nieświadomego zażycia „pigułki gwałtu” rozpoznaje sytuacje zagrożenia przestrzega poznanych zasad zachowania zmniejszając ryzyko zagrożenia związane z „pigułką gwałtu” 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość terminu: „pigulka gwałtu”, okoliczności i sytuacji zagrożenia oraz skutków nieświadomego zażycia specyfiku, zasad zachowania się np. w dyskotekach umiejętność rozpoznawania zagrożeń gotowość do przestrzegania zasad bezpiecznego zachowania się np. w dyskotekach 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat działania, okoliczności i skutków nieświadomego zażycia „pigułki gwałtu” przedstawienie sytuacji zagrożenia i zasad zachowania się zmniejszających zagrożenia związane z „pigułką gwałtu” metodą dramy 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady bezpiecznego zachowania się w dyskotekach, na prywatkach, wycieczkach, itp. 	1 godz.
32.	ZSEE – zasady ekologicznego postępowania	<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie treść ustawy o ZSEE zna zasady prawidłowego postępowania z ZSEE korzysta z Internetu w celu sprawdzenia obowiązujących 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość ustawy o ZSEE (Dz. U. z 2005r. nr 180, poz. 1495) gotowość do stosowania zasad ekologicznego postępowania z ZSEE w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> analiza ustawy o ZSEE pogadanka na temat postępowania z ZSEE przegląd stron internetowych poświęconych zasadom ekologicznego postępowania z ZSEE 	<ul style="list-style-type: none"> szanuje środowisko naturalne, stosując m. in. zasady ekologicznego postępowania z ZSEE 	1 godz.

		<p>przepisów dotyczących ZSEE</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie zagrożenia dla środowiska i ludzi spowodowane porzucaniem ZSEE • stosuje zasady ekologicznego postępowania z ZSEE w życiu codziennym 			
--	--	---	--	--	--

33.	Ja i ekologia	<ul style="list-style-type: none"> • zna znaczenie pojęcia: ekologia • zna zasady dbania o środowisko naturalne • rozumie znacznie dbałości o środowisko naturalne dla zdrowia człowieka i życia przyszłych pokoleń • przestrzega zasad dbałości o ekologię • rozpoznaje zagrożenie dla środowiska w życiu codziennym i przeciwdziała im • uczestniczy w akcji „Sprzątanie świata” 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość pojęcia: ekologia, zasad dbania o środowisko naturalne • gotowość do przestrzegania zasad dbałości o ekologię • uczestniczenie w akcji „Sprzątanie świata” 	<ul style="list-style-type: none"> • udział klasy w akcji „Sprzątanie świata” • pogadanka na temat znaczenia: segregacji śmieci, oszczędzania wody, dbałości o środowisko naturalne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia się postawą proekologiczną • dba o środowisko naturalne, przestrzegając zasad ekologii 	2 godz.
34.	Polska w Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> • zna skład, symbole i cele Unii Europejskiej • wskazuje zagrożenia i korzyści wynikające z przynależności do U.E. 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość składu, symboli, celów U.E. • umiejętność oceny zagrożeń i korzyści wynikających 	<ul style="list-style-type: none"> • projekcja filmu edukacyjnego na temat U.E. • dyskusja na temat wizerunku Polaka 	<ul style="list-style-type: none"> • akceptuje różnice kulturowe i obyczajowe różnych krajów europejskich 	2 godz.

		<ul style="list-style-type: none"> ● ocenia zmiany w Polsce po wstąpieniu do U.E. ● uczestniczy w dyskusji na temat wizerunku Polaka w U.E. ● uczestniczy w wymianie młodzieży w ramach współpracy z zaprzyjaźnionymi szkołami w krajach U.E. 	<p>z przynależności do U.E.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● umiejętność wypowiadania się w dyskusji na temat wizerunku Polaka w U.E. 	<p>w U.E.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● prezentacja na temat współpracy Z.S.R. w Sędziejowicach z szkołami w U.E. 	<ul style="list-style-type: none"> ● dba o dobry wizerunek Polaka w U.E. 	
--	--	--	--	---	---	--

35.	Ja wobec narkomani	<ul style="list-style-type: none"> ● zna różne rodzaje środków odurzających i ich wpływ na psychikę oraz organizm człowieka ● rozpoznaje środki odurzające oraz przedmioty służące do przechowywania, opakowania, fiolki, strzykawki ● rozpoznaje objawy zażycia narkotyku w wyglądzie człowieka ● zna instytucje zajmujące się pomocą osobom uzależnionym od narkotyków ● stosuje postawę asertywną, unikając zagrożenia uzależnieniem od narkotyków 	<ul style="list-style-type: none"> ● znajomość różnych środków odurzających, ich działania, przedmiotów służących do przechowywania i podawania narkotyków ● umiejętność rozpoznawania objawów zażycia narkotyku w wyglądzie człowieka ● gotowość do kontaktu ze specjalistami w razie wystąpienia problemu narkotykowego ● umiejętność zastosowania postawy asertywnej w sytuacji zagrożenia uzależnieniem od narkotyków ● świadomość szkodliwości narkotyków dla życia rodzinnego i zdrowia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> ● pogadanka na temat przyczyn sięgania po narkotyki i skutków ich zażycia ● projekcja filmu edukacyjnego na temat narkomanii ● rozpoznawanie środków odurzających i przedmiotów mających związek z narkotykami ● ćwiczenia w stosowaniu postawy asertywnej w sytuacji nakłaniania do spożycia narkotyku (drama) 	<ul style="list-style-type: none"> ● wykrywa zagrożenie narkomanią w danym środowisku ● stosuje postawę asertywną w sytuacji nakłaniania do spożycia narkotyku 	3 godz.
-----	--------------------	--	--	--	--	---------

		<ul style="list-style-type: none"> • dowodzi szkodliwości narkotyków dla życia rodzinnego • proponuje własne sposoby unikania zagrożenia uzależnieniem od narkotyków 				
36.	Ryzykowne zachowania seksualne	<ul style="list-style-type: none"> • zna odpowiednie słownictwo pozwalające mówić kulturalnie o seksie • zna konsekwencje ryzykownych zachowań seksualnych • określa różnice między miłością a pożądaniem • zna zasady bezpiecznego seksu • stosuje w dyskusji o seksie właściwe słownictwo • charakteryzuje się właściwą postawę w dziedzinie życia, jaką jest seks 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość odpowiedniego słownictwa pozwalającego kulturalnie mówić o seksie (np. penis, pochwa, stosunek płciowy, itp.) • znajomość konsekwencji ryzykownych zachowań seksualnych, różnic między miłością a pożądaniem oraz zasad bezpiecznego seksu • umiejętność stosowania właściwego słownictwa w dyskusji o seksie • umiejętność określenia właściwej postawy wobec seksu 	<ul style="list-style-type: none"> • kontrakt uczniów z wychowawcą dotyczący używanego słownictwa, tajemnicy wypowiedzi, zakazu komentowania • dyskusja na temat ryzykownych zachowań seksualnych i różnic między miłością a pożądaniem, zasad bezpiecznego seksu • podanie propozycji lektur w związku z tematem seksu i specjalistów, do których można zwrócić się o pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> • zachowuje się odpowiedzialnie w kontaktach intymnych • posługuje się poprawnym słownictwem w rozmowach o seksie 	2 godz.
37.	„Za” i „przeciw” antykoncepcji	<ul style="list-style-type: none"> • zna znaczenie terminu antykoncepcja, różne rodzaje środków antykoncepcyjnych, naturalne metody planowania rodziny oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość terminu: antykoncepcja, środków antykoncepcyjnych, naturalnych metod antykoncepcji oraz ryzyka związanego ze 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat różnych środków antykoncepcyjnych, ich działania oraz naturalnych metod planowania rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • zwraca się do odpowiednich specjalistów, rozwiązując własne problemy życia seksualnego 	4 godz.

		<p>ryzyko związane ze stosowaniem określonego środka antykoncepcyjnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wybiera w razie potrzeby odpowiednią metodę antykoncepcji • w razie potrzeby stosuje naturalne metody planowania rodziny, wykorzystując wiedzę na temat prawidłowości cyklu menstruacyjnego • rozwiązuje problemy dotyczące życia seksualnego, wykorzystując literaturę specjalistyczną oraz zwracając się do specjalistów 	<p>stosowaniem określonego środka antykoncepcyjnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejętność doboru odpowiedniej metody antykoncepcji • gotowość do kontaktu ze specjalistą w celu dobrania odpowiedniej metody antykoncepcji 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentacja multimedialna przedstawiająca wiedzę na temat różnych środków antykoncepcyjnych • spotkanie z położną (odpowiedzi na pytania uczniów) 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i odpowiedzialnie planuje rodzinę 	
38.	<p>Wczesne macierzyństwo i jego konsekwencje. Ciąża, jej przebieg, poród i opieka nad noworodkiem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia ciążę jako jedną z konsekwencji ryzykownego podejmowania współżycia seksualnego • zna problemy nastoletnich matek • rozpoznaje objawy ciąży • wyjaśnia znaczenie opieki lekarskiej w przebiegu ciąży 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość konsekwencji wczesnego macierzyństwa, roli opieki lekarskiej w przebiegu ciąży; pojęć: szkoła, rodzenia, poród rodzinny, test ciążowy • umiejętność posługiwania się testem ciążowym, dyskusowania 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat konsekwencji wczesnego macierzyństwa i trudności z nim związanych • projekcja filmu edukacyjnego i jego omówienie • prezentacja testu ciążowego • pogadanka na temat 	<ul style="list-style-type: none"> • jest świadomy obowiązków związanych z posiadaniem dziecka 	4 godz.

		<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: szkoła rodzenia, poród rodzinny, test ciążowy • posługuje się testem ciążowym • dyskutuje w klasie na temat konsekwencji wczesnego macierzyństwa • stosuje postawę asertywną w kontaktach intymnych 	o konsekwencjach wczesnego macierzyństwa oraz zastosowania postawy asertywnej	objawów ciąży, porodu, opieki nad noworodkiem <ul style="list-style-type: none"> • dyskusja na temat wczesnego macierzyństwa i trudności z nim związanych 	
--	--	---	---	--	--

39.	Homoseksualizm a tolerancja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: homoseksualizm, homoseksualista, uwarunkowania homoseksualizmu • charakteryzuje sytuację homoseksualistów w społeczeństwie polskim i w innych krajach • dyskutuje na temat odbioru społecznego zjawiska homoseksualizmu • ocenia sytuację homoseksualistów w Polsce • proponuje rozwiązania prawne dotyczące poprawy sytuacji homoseksualistów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość pojęć: homoseksualizm, homoseksualista, uwarunkowań homoseksualizmu oraz sytuacji homoseksualistów w Polsce • umiejętność dyskusji o problemie homoseksualizmu i oceny problemu w społeczeństwie polskim 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat uwarunkowań homoseksualizmu i sytuacji homoseksualistów w Polsce i innych krajach • dyskusja na temat odbioru społecznego zjawiska homoseksualizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie uwarunkowania homoseksualizmu i zachowuje się tolerancyjnie wobec osób o odmiennych preferencjach seksualnych 	2 godz.
40.	Moje finanse	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: budżet, budżet domowy • zna wpływ reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość pojęć: budżet, budżet domowy, wpływu 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat rozsądnego gospodarowania 	<ul style="list-style-type: none"> • planuje wydatki • rozsądnie gospodaruje 	1 godz.

		<p>i chwytów marketingowych na gospodarowanie pieniędzmi</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ocenia gospodarowanie pieniędzmi w swojej rodzinie ● planuje budżet domowy na miesiąc 	<p>reklamy i chwytów marketingowych na wydatki</p> <ul style="list-style-type: none"> ● umiejętność oceny gospodarowania pieniędzmi w swojej rodzinie oraz zaplanowania budżetu domowego 	<p>pieniędzmi</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ćwiczenia w planowaniu budżetu domowego 	<p>pieniędzmi</p>	
--	--	---	---	---	-------------------	--

41.	Stres w życiu człowieka	<ul style="list-style-type: none"> ● zna pojęcia: stres ● rozpoznaje objawy stresu u siebie i innych ● zna czynniki i sytuacje stresogenne ● stosuje poznane na lekcji techniki odprężania i relaksacji ● dowodzi korzyści wynikających z myślenia pozytywnego 	<ul style="list-style-type: none"> ● znajomość pojęcia: stres, dolegliwości związanych ze stresem, czynników i sytuacji wywołujących stres ● umiejętność zastosowania technik odprężania i relaksacji oraz myślenia pozytywnego 	<ul style="list-style-type: none"> ● pogadanka na temat objawów stresu, czynników i sytuacji wywołujących stres ● ćwiczenia w zastosowaniu technik odprężania i relaksacji oraz myślenia pozytywnego 	<ul style="list-style-type: none"> ● stosuje w sytuacji stresu techniki odprężania i relaksacji ● myśli pozytywnie 	2 godz.
42.	Osobowość człowieka – rola samooceny	<ul style="list-style-type: none"> ● zna pojęcia: poczucie własnej wartości, samoocena, samoocena negatywna, samoocena pozytywna ● wskazuje różne aspekty obrazu siebie ● wyjaśnia proces samoakceptacji i samoodtrącenia ● rozpoznaje zalety i wady własnej osobowości 	<ul style="list-style-type: none"> ● znajomość pojęć: poczucie własnej wartości, samoocena, samoocena negatywna i samoocena pozytywna ● umiejętność rozpoznawania swoich zalet i wad, dokonania samooceny ● rozumienie procesów: samoakceptacji i samoodtrącenia ● gotowość do wzmacniania 	<ul style="list-style-type: none"> ● pogadanka na temat różnych aspektów poczucia własnej wartości, źródeł negatywnej i pozytywnej samooceny ● próba analizy dotychczasowej samooceny ● ćwiczenia wzmacniające poczucie własnej wartości 	<ul style="list-style-type: none"> ● posiada pozytywną samoocenę ● akceptuje siebie i innych 	2 godz.

		<ul style="list-style-type: none"> ● analizuje różne aspekty obrazu siebie, dokonuje samooceny ● stosuje ćwiczenia poznane na lekcji w celu wzmocnienia poczucia własnej wartości ● buduje poczucie własnej wartości 	poczucia własnej wartości	wg. M. Chomczyńska, Polubić szkołę, WSiP, Warszawa 1995		
43.	Uczeń w sytuacjach konfliktowych	<ul style="list-style-type: none"> ● zna i rozumie pojęcie: konflikt ● wymienia etapy rozwiązywania konfliktu ● rozwiązuje przykładowe konflikty w oparciu o poznany schemat rozwiązywania konfliktu ● proponuje rozwiązania konkretnych konfliktów występujących w relacjach szkolnych 	<ul style="list-style-type: none"> ● znajomość pojęcia: konflikt, etapów rozwiązywania konfliktów ● umiejętność zastosowania poznanego schematu rozwiązywania konfliktu w konkretnych sytuacjach ● umiejętność rozwiązywania konfliktów występujących w relacjach szkolnych 	<ul style="list-style-type: none"> ● pogadanka na temat istoty konfliktu ● poznanie etapów rozwiązywania konfliktu przy wykorzystaniu kolorowej planszy ● ćwiczenia w rozwiązywaniu konkretnych konfliktów w oparciu o poznany schemat <p>wg. M. Chomczyńska, Polubić szkołę, W-wa 1995, str. 63</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● rozwiązuje konflikty występujące w relacjach szkolnych 	2 godz.
44.	Motywująca rola osiągnięć edukacyjnych w procesie nauczania / uczenia się	<ul style="list-style-type: none"> ● wskazuje przyczyny słabych wyników z danego przedmiotu ● ocenia własne zaangażowanie i wkład pracy w naukę danego przedmiotu ● proponuje rozwiązania mające na celu poprawę 	<ul style="list-style-type: none"> ● umiejętność analizy przyczyn słabych wyników z danego przedmiotu, oceny własnego zaangażowania w naukę ● gotowość do poprawy wyników z danego przedmiotu ● umiejętność znalezienia 	<ul style="list-style-type: none"> ● analiza ocen z poszczególnych przedmiotów ● przedstawienie średnich z poszczególnych przedmiotów w formie diagramu ● dyskusja na temat sposobów podniesienia 	<ul style="list-style-type: none"> ● dąży do jak najlepszych wyników w nauce, frekwencji i zachowaniu 	2 godz.

		<ul style="list-style-type: none"> wyników w nauce ilustruje średnią z poszczególnych przedmiotów za pomocą diagramu dokonuje samooceny zachowania w oparciu o kryteria zawarte w W.S.O. 	<p>rozwiązań mających na celu poprawę wyników w nauce, przedstawienia średniej z poszczególnych ocen za pomocą diagramu, samooceny zachowania w oparciu o kryteria zawarte w W.S.O.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyników w nauce wystawienie ocen z zachowania przy wykorzystaniu umiejętności samooceny i kryteriów zawartych w W.S.O. 		
45.	Polskie symbole narodowe i polskie legendy	<ul style="list-style-type: none"> zna polskie symbole narodowe i ich znaczenie określa właściwą postawę i zachowanie się względem symboli narodowych streszcza wybrane polskie legendy i wyjaśnia ich sens przyjmuje właściwą postawę i zachowanie względem symboli narodowych ocenia wartość legend w życiu narodu 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość symboli narodowych, polskich legend i ich znaczenia umiejętność właściwego zachowania się względem symboli narodowych oraz oceny wartości legend w życiu narodu 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat znaczenia symboli narodowych i zachowania względem nich interpretacja wybranych polskich legend dyskusja na temat wartości legend w życiu narodu ćwiczenia w przyjmowaniu właściwej postawy i zachowania względem symboli narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> szanuje symbole narodowe zna wartość polskich legend 	2 godz.
46.	Hymn narodowy i jego historia	<ul style="list-style-type: none"> zna genezę hymnu narodowego zna na pamięć słowa „Mazurka Dąbrowskiego” przyjmuje właściwą postawę podczas śpiewania lub słuchania 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość genezy hymnu narodowego oraz jego słów na pamięć umiejętność śpiewania hymnu i przyjmowania właściwej postawy umiejętność analizy treści „Mazurka Dąbrowskiego” 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat powstania hymnu ćwiczenia w śpiewaniu hymnu i przyjmowaniu właściwej postawy analiza treściowa „Mazurka Dąbrowskiego” 	<ul style="list-style-type: none"> śpiewa hymn narodowy podczas uroczystości szkolnych i państwowych, zachowując właściwą postawę rozumie treść hymnu 	2 godz.

		<ul style="list-style-type: none"> hymnu • śpiewa hymn narodowy • analizuje treść „Mazurka Dąbrowskiego” 			narodowego	
47.	Osiągnięcia zawodowe absolwentów szkoły	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwiska wybitnych absolwentów szkoły • ocenia dorobek zawodowy absolwentów szkoły • planuje przebieg spotkania z absolwentem • uczestniczy w organizacji spotkania z absolwentem • uczestniczy w rozmowie z zaproszonym absolwentem 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość nazwisk wybitnych absolwentów szkoły oraz ich dorobku zawodowego lub politycznego, roli szkoły w środowisku lokalnym dawniej i dziś • umiejętność zaplanowania i organizacji spotkania z absolwentem oraz uczestniczenia w rozmowie • umiejętność oceny dorobku zawodowego człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat osiągnięć zawodowych absolwentów szkoły • projekcja fragmentów nagrania zjazdu absolwentów • zaplanowanie spotkania z absolwentem i przydział czynności poszczególnym osobom • spotkanie z absolwentem, rozmowa na temat szkoły dawniej i dziś (kierunki kształcenia, nauczyciele, praktyki) 	<ul style="list-style-type: none"> • ma świadomość wysokiego dorobku szkoły w kształceniu i wychowywaniu młodzieży • uczestniczy w organizacji imprez klasowych i szkolnych • uczestniczy w rozmowie 	3 godz.
48.	Techniki lepszego zapamiętywania i przyswajania wiedzy	<ul style="list-style-type: none"> • zna funkcjonowanie pamięci, wpływ stresu na pamięć • wskazuje czynniki sprzyjające zapamiętywaniu • określa rolę witamin i mikroelementów w funkcjonowaniu pamięci • stosuje poznane techniki mnemoniczne 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość funkcjonowania pamięci, czynników podnoszących jej efektywność • umiejętność wykorzystania technik mnemonicznych, selekcjonowania informacji, zastosowania poznanych technik notowania 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat funkcjonowania pamięci i podnoszenia jej efektywności • ćwiczenia w zastosowaniu technik mnemonicznych, selekcjonowaniu informacji wykorzystaniu technik notowania 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje techniki mnemoniczne w rozwijaniu pamięci • selekcjonuje informacje • notuje na lekcjach, wykorzystując poznane techniki 	2 godz.

		<ul style="list-style-type: none"> • selekcjonuje informacje • stosuje poznane techniki notowania 				
49.	Postawy empatyczne	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie: empatia • odróżnia litość od współczucia • określa swoje uczucia w różnych sytuacjach • analizuje problemy osób niepełnosprawnych, starszych • ocenia własną zdolność do empatii • dowodzi znaczenia empatii w życiu człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość pojęcia: empatia, problemów osób niepełnosprawnych i starszych • umiejętność odróżnienia litości od współczucia, oceny własnej zdolności do empatii, rozumienia znaczenia empatii w życiu człowieka • gotowość do empatii w życiu 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat znaczenia empatii w życiu człowieka, różnic między litością a współczuciem • ćwiczenia w określaniu uczuć w różnych sytuacjach 	<ul style="list-style-type: none"> • jest wrażliwy na problemy innych ludzi, wyrozumiały 	2 godz.
50.	Rasizm – jego przejawy i konsekwencje	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: rasizm, szowinizm, nacjonalizm, patriotyzm • odróżnia wymienione pojęcia • zna historię i konsekwencje rasizmu w Europie • podaje przejawy rasizmu w Polsce i na świecie • ocenia skutki rasizmu • wykrywa przyczyny rasizmu • proponuje rozwiązania zmniejszające skutki rasizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość pojęć: rasizm, szowinizm, nacjonalizm, patriotyzm, historii i konsekwencji rasizmu w Europie, przejawów rasizmu • umiejętność oceny skutków rasizmu, wykrywania przyczyn różnych zjawisk społecznych, poszukiwania rozwiązań zmniejszających skutki negatywnych zjawisk społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • praca ze słownikiem wyrazów obcych (wyjaśnianie pojęć) • lektura artykułów na temat rasizmu (prasa, Internet) • dyskusja na temat problemów poruszanych w artykułach • dyskusja na temat rozwiązań zmniejszających skutki rasizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia się postawą tolerancji wobec innych narodów, odmiennych kultur, poglądów 	2 godz.

51.	Rak piersi – czynniki ryzyka, samobadanie piersi	<ul style="list-style-type: none"> • zna czynniki zwiększające ryzyko zachorowania na raka piersi • zna znaczenie profilaktyki raka piersi • stosuje profilaktykę raka piersi • przeprowadza samobadanie piersi • rozpoznaje niepokojące objawy • zna sposoby badania piersi za pomocą urządzeń medycznych • dowodzi konieczności profilaktyki raka piersi 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość czynników ryzyka raka piersi oraz znaczenie profilaktyki • umiejętność samobadania piersi, rozpoznawania niepokojących objawów • gotowość do profilaktyki raka piersi 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat czynników zwiększających ryzyko zachorowania na raka piersi • instruktaż dotyczący samobadania piersi • ćwiczenia w samobadaniu piersi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje profilaktykę raka piersi • przeprowadza samobadanie piersi 	2 godz.
52.	Rola odżywiania matki w procesie rozwoju płodu	<ul style="list-style-type: none"> • zna istotę wad cewy nerwowej • zna przebieg rozwoju płodu oraz rolę kwasu foliowego • stosuje profilaktykę wad cewy nerwowej • analizuje własny sposób odżywiania pod kątem zawartości kwasu foliowego • układa prawidłowy jadłospis tygodniowy 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość rozwoju płodu, roli odżywiania przed ciążą i w czasie ciąży oraz zapobiegania wadom cewy nerwowej • umiejętność analizowania swojego sposobu odżywiania i układania prawidłowego jadłospisu 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat rozwoju płodu, wad cewy nerwowej, zapobiegania tym wadom • ćwiczenia w układaniu prawidłowego jadłospisu 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje profilaktykę wad cewy nerwowej, planując ciążę 	1 godz.
53.	Pisma	<ul style="list-style-type: none"> • zna strukturę CV i listu 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość struktury CV 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo redaguje 	2 godz.

	użytkowe	<p>motywacyjnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnice między CV a życiorysem, listem motywacyjnym a podaniem • prawidłowo redaguje CV i list motywacyjny • wskazuje przeznaczenie CV i listu motywacyjnego 	<p>i listu motywacyjnego, przeznaczenia CV i listu motywacyjnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejętność redagowania CV i listu motywacyjnego 	<p>sposobu pisania CV i listu motywacyjnego, przeznaczenia tych pism</p> <ul style="list-style-type: none"> • analiza struktury wzorcowych CV i listów motywacyjnych • ćwiczenia w pisaniu CV i listu motywacyjnego 	CV oraz list motywacyjny	
54.	Edukacja po szkole średniej	<ul style="list-style-type: none"> • zna procedurę przyjęcia do szkoły policealnej i wyższej oraz wymagania stawiane kandydatom • poszukuje potrzebnych informacji w różnych źródłach (informatory, Internet, prasa) • ocenia korzyści wynikające z kontynuowania nauki • układa harmonogram czynności wymaganych do przyjęcia do szkoły policealnej lub wyższej 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość procedury przyjęcia do szkoły policealnej i wyższej oraz wymagań stawianych kandydatom • umiejętność poszukiwania informacji o szkołach w różnych źródłach, oceny korzyści wynikających z kontynuowania nauki, konstruowania harmonogramu czynności wymaganych do przyjęcia do szkoły policealnej lub wyższej 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat kształcenia w szkołach policealnych i wyższych, wymagań stawianych kandydatom • praca z komputerem • ćwiczenia w układaniu harmonogramu czynności wymaganych do przyjęcia do szkoły policealnej lub wyższej 	<ul style="list-style-type: none"> • kontynuuje naukę po szkole średniej • świadomie wybiera szkołę i kierunek kształcenia 	2 godz.
55.	Pierwsza praca w życiu człowieka	<ul style="list-style-type: none"> • określa korzyści wynikające z podjęcia pracy • zna sposoby poszukiwania pracy (PUP, prasa, Internet, 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość korzyści wynikających z podjęcia pracy, sposobów poszukiwania pracy, znaczenia języka ciała, procedury rejestracji 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat wartości płynących z pracy, sposobów poszukiwania pracy, komunikowania się z pracodawcą 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie i sprawnie poszukuje pracy 	3 godz.

		<ul style="list-style-type: none"> znajomi) • prawidłowo komunikuje się z pracodawcą w rozmowie kwalifikacyjnej • zna znaczenie „języka ciała” w kontaktach z ludźmi, szczególnie pracodawcą • zna procedurę rejestracji w PUP oraz usługi świadczone przez urząd pracy • układa plan rozmowy z pracodawcą • konstruuje plan poszukiwania pracy 	<p>w PUP</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejętność prawidłowego komunikowania się z pracodawcą w rozmowie kwalifikacyjnej, przygotowania się do rozmowy z pracodawcą, ułożenia planu poszukiwania pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • wycieczka do PUP i spotkanie z pracownikiem urzędu • ćwiczenia w układaniu planu rozmowy z pracodawcą, rejestracji w PUP, układaniu planu poszukiwania pracy 		
--	--	---	---	---	--	--

56.	Jak być przedsiębiorczym?	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie: działalność gospodarcza, procedurę rejestracji działalności gospodarczej w urzędach, rodzaje i warunki pomocy finansowej dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą • wskazuje plusy i minusy prowadzenia działalności gospodarczej • układa plan czynności wymaganych do rozpoczęcia działalności 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość pojęcia: działalność gospodarcza, procedury rejestracji działalności gospodarczej w urzędach, rodzajów i warunków pomocy finansowej dla początkujących przedsiębiorców • umiejętność wskazania plusów i minusów działalności gospodarczej, konstruowania planu czynności wymaganych do rozpoczęcia 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat czynności związanych z podjęciem działalności gospodarczej • spotkanie z osobą prowadzącą działalność gospodarczą • ćwiczenia w układaniu planu czynności zmierzających do rozpoczęcia działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • jest prawidłowo przygotowany do podjęcia działalności gospodarczej 	2 godz.
-----	---------------------------	--	---	---	--	---------

		gospodarczej	działalności gospodarczej			
57.	Wolontariat	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie: wolontariat, korzyści płynące z wolontariatu dostrzega związek pracy wolontariusza z etosem polskiej inteligencji ocenia wartość pracy wolontariusza poszukuje ofert pracy dla wolontariusza, korzystając z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość pojęcia: wolontariat, korzyści płynących z wolontariatu umiejętność oceny pracy wolontariusza, dostrzegania związku między pracą wolontariusza a etosem polskiej inteligencji, poszukiwania ofert pracy dla wolontariusza 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat wartości wolontariatu ćwiczenia w poszukiwaniu ofert pracy dla wolontariusza w różnych źródłach informacji 	<ul style="list-style-type: none"> posiada zdolność do bezinteresownej pomocy innym 	1 godz.
58.	Społeczne skutki bezrobocia	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie: bezrobocie, sytuację osób bezrobotnych, skutki bezrobocia w rodzinie i społeczeństwie porównuje sytuację osób bezrobotnych z sytuacją osób pracujących rozumie skutki bezrobocia dla społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość pojęcia: bezrobocie, sytuacji osób bezrobotnych umiejętność oceny sytuacji osób bezrobotnych, porównania sytuacji osób bezrobotnych z sytuacją osób pracujących, dostrzeżenia szkodliwości bezrobocia dla społeczeństwa gotowość do przeciwdziałania bezrobociu 	<ul style="list-style-type: none"> dyskusja na temat zjawiska bezrobocia i jego skutków w społeczeństwie 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie poszukuje pracy dostrzega szkodliwość bezrobocia dla rodziny i społeczeństwa 	1 godz.
59.	Wszystko o maturze	<ul style="list-style-type: none"> zna strukturę i harmonogram egzaminu maturalnego określa strój i zachowanie osoby 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość struktury i harmonogramu egzaminu maturalnego, stroju i zachowania zdającego oraz warunków zwolnienia 	<ul style="list-style-type: none"> prezentacja multimedialna na temat struktury, harmonogramu, warunków zwolnienia 	<ul style="list-style-type: none"> doskonale orientuje się w procedurze i harmonogramie matury prawidłowo ubiera 	1 godz.

		<p>zdającej maturę</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna warunki zwolnienia z egzaminu maturalnego • ocenia własne zaangażowanie w przygotowanie do matury i ewentualnie planuje poprawę efektywności przygotowań 	<p>z egzaminu maturalnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejętność oceny własnego zaangażowania w przygotowanie do matury i poprawy efektywności przygotowań 	<p>z egzaminu maturalnego oraz stroju i zachowania zdającego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wypełnienie karty oceny zaangażowania w przygotowanie do matury • przygotowanie planu poprawy efektywności przygotowań do matury 	<p>się i zachowuje na egzaminie</p>	
60.	Samorząd gminny i jego pozycja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • zna strukturę samorządu gminnego, zadania poszczególnych komisji, rady gminy • rozumie pojęcia: kadencja, prawo wyborcze • proponuje rozwiązania problemów na terenie gminy • uczestniczy w rozmowie z radnym gminy • ocenia działalność radnych bieżącej kadencji na terenie swojej gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość struktury samorządu gminnego, zadań komisji, rady gminy, pojęć: kadencja, prawo wyborcze • umiejętność dostrzeżenia i zaproponowania rozwiązania problemów na terenie gminy, oceny działalności radnych bieżącej kadencji 	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat zadań, funkcji i struktury samorządu gminnego • praca z komputerem (strona internetowa Urzędu Gminy w Sędziejowicach) • spotkanie uczniów z radnym 	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w życiu społeczności gminnej i wyborach samorządowych 	2 godz.
61.	Dawny i współczesny model rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między dawnym i obecnym modelem rodziny • nazywa czynniki warunkujące przemiany w życiu rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • znajomość różnic między dawnym i obecnym modelem rodziny • umiejętność wykrywania czynników warunkujących przemiany w życiu rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • projekcja fragmentów filmu „Noce i dnie” • dyskusja na temat dawnego i współczesnego modelu rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • eliminuje negatywne zjawiska związane ze zmianami cywilizacyjnymi w życiu rodzinnym 	2 godz.

		<ul style="list-style-type: none"> ocenia skutki przemian cywilizacyjnych dla życia rodziny 	i ich oceny			
62.	Ja wobec aborcji i eutanazji	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: eutanazja, aborcja, przepisy w sprawie aborcji i eutanazji obowiązujące w Polsce i krajach U.E. zna stanowisko Kościoła Katolickiego w sprawie eutanazji i aborcji prezentuje własne stanowisko w kwestii aborcji i eutanazji uzasadnia własne stanowisko w sprawie aborcji i eutanazji 	<ul style="list-style-type: none"> znajomość pojęć: eutanazja, aborcja, przepisów w sprawie aborcji i eutanazji w Polsce i krajach U.E. Oraz stanowisko Kościoła Katolickiego wobec tych problemów umiejętność zaprezentowania i uzasadnienia własnego stanowiska w kwestii aborcji i eutanazji 	<ul style="list-style-type: none"> pogadanka na temat problemu aborcji i eutanazji i przepisów w tej kwestii dyskusja na temat aborcji i eutanazji 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje dojrzałe stanowisko w sprawie aborcji i eutanazji 	2 godz.

Opracowanie: Lidia Jędraszek-Hachulska